ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 коронї.

Ч. 3. Чернівцї, дня 18. (31.) сїчня 1902. Рік V.

Школи то наше спасеніє.

Наші селяни дуже тяжко тягнуть ся до школи. Вже самі сїльскі школи їм солею в оцї, і коли нема де школи, то вигадують всякі викрути, аби запобічи запроваджено школи, а як школу треба перебудувати, розширити або полатати, то зараз вайльоканя, як за ріднов мамов. А надійде термін запису своєї дитини, то біжать люди до панотця, до двірника, писаря, до комісаря в повітовім містї або лїкаря, підучують дитину всяких бріхонь на себе, а відтак виправляють враз з дитиною всякі комедиї перед сими людьми, лиш би увільнити єї від школи. Так роблять дикі Індияни-людоїди в Америцї, всї-ж хоть трохи огладжені народи так не роблять, а коли держава не в станї дати їм школи, то самі собі єї заводять і за власнї спільні гроші єї утримують. Подивіть ся лиш, як швабі-кольонїсти собі поступають, як всюди, де лиш громадка їх, зараз вибудовують красний шкільний будинок і самі дають учителеви плату і поле От так дїє ся в Чернівцях, Ілїшештах, Рошоши, Станівцях, Жадові, Арборі і т. д. А жиди так само. А надто майже в кождім нашім селї є хайдери, а бельфер ходить ще по хатах і удїляє ще й поза школою науку.

Правда, є й у нас люди, що вже не такі дикі, як Індияни, є навіть поодинокі ґазди, що, як би школи не було, они би перли людий до основаня єї, та на жаль интерес за потребою просьвіти в рускім народї все ще не великий. А школа, то одиноке наше спасеніє, то одиноке наше оружіє, яким ми ще можемо побідити ворога в теперішній війнї. А та війна, в якій власне стоїмо, страшнїйша, як битва на широкім поли, бо там видимо ворога і можемо зміряти ся з ним, а тут ми слїпі невіжі, не знаємо навіть средств оборонних, не знаємо сили й тактики ворога, він нас поконує без гуку й шуму і забирає нам рідний край і рідну батьківщину, мову, звичаї і наше славне імя, одним словом, ми зникаємо з лиця землї. Хто-ж побідитель наш? Нашими побідителями сьвітлїйші народи, Нїмцї, Волохи й Поляки, а особливо Жиди, і они нас поконують нїчим иньшим як просьвітою й проворностею, яку набули в своїх численних школах. Маєш книжку, маєш щастє, без науки щастя нема.

Се зглядом шкіл сїльских. Що-ж сказати дотично міских, більших шкіл? Тато наш цїсар тут вже законом не силує нас слати дїтий наших до висших шкіл і ми звичайно не шлемо. Най росте при хатї. Так знаю одного ґазду з Вижницкого повіта, маючого, 180 фалеч чорнозему й пятеро дїтий. Не дає й одну дитину до висших шкіл. А не лїпше було би, аби хоть два стали урядниками, і ті 180 фалеч подїлити лиш на три пайцї, а не на пять?

Ґосподар на 60 фалчах все таки кмет, а на 36 фалчах вже нема так на що дуфати. А та велика прислуга для руского народу, що нам прибули без труду й коштів два сьвітлі оборонці наших прав, не варта благословеньства Божого?

Та скажете, люди добрі, що сей запіяв нам про 180, 60, 35 фалеч, таже ми всї голяки, в нас по 4, 2, 1, пів фальчи, або чоловік таки халупник, та зарібник, а дїтий копиця! Що тут говорити про паньство, про великі школи?

Тож я вповім вам щось з власного досьвіду. В Витилївцї жие собі бідолахаковаль Брандель, що не мае нїчо, а 8 дїтий. До кузнї его зайде в ряди-годи який чоловік залатати колїсницю. Однїська коровина десь хапне раз на тиждень жменю вівсянки, і то все богацтво. Але стара шие, що попаде. дївки-покоївками, а прочі 6 дїтий всї в школах. Найстарший став учителем, другий при почтї, дївчина учителькою, оден хлопець примістив ся в верменьскій бурсї, і так всї дїти мають вже, або будуть мати хлїб.

А другого коваля-бідолахи син, др. Сейк, прірвав ся голодом й холодом аж до Відня й сегодня знаний і зручний лїкар в Чернівцях. То вздріли люди Витилївскі, що без борби нема нїчо, і сегодня на таке мале сїльце, як Витилївка, е по ріжних школах в Чернівцях понад 20 дїтий! В ґімназиї, в препарандиї, в школї господарскій, в дяківскій, і неодні з тих дїтий вже тепер показують, що будуть знатними, славними людьми. Так, любі ґазди, відваги й витревалости треба, а все иньше буде додане. Не вайкаймо ся, а працюймо і все пробуймо, а мусить вдати ся!

І ще одно. Тепер власне скінчив ся перший шкільний піврік. Ученики получили сьвідоцтта, то е грамоти, чи вчать ся добре, чи зле. Хто получив зле сьвідоцтво, мусить заплатити шкільну оплату, аби міг дальше вчити ся. Отже в нас така поведїнка, що як треба заплатити сю оплату, ви еї не хочете платити, а берете дитину серед року до дому. Ще насварите на народолюбцїв, що порадили вам давати дитину до школи, а ви лиш стратилисьте ся непотрібно, і на професорів, що дитину знївечили, і таке подібне. Так, люди добрі, иньші народи не роблять. На дитину треба урвати з остатного, то наш обовязок. Пішла она зле першого півроку, може поправити ся в другім півроцї, а тогди вже не пропащий і той злий перший піврік і дитина йде дальше. А найби втратила й цїлий рік, то ще она може вибити ся на верх і стати ще чоловіком, як не в сїй школї, то в иньшій, коли лиш мае крихітку таланту і доброї волї. А чей кождий тато годен осудити, чи его дитина здібна до школи, чи нї.

На се наведу вам також приклад з житя. Бідний шляхтич з села Б., що лежить шість миль від Чернівцїв, мав двох хлопцїв в Чернівцях, котрим сам доносив в тайстрі хлїба таку далеку дорогу. Старший, хоть похіпний і 17-лїтний, і то в I. клясї перепав в першім півроцї, а відтак і в — другім. Бідна головко! Старий веде его до дому, та перебігли добрі люди й відрадили. Хлопець вернув і повторив першу клясу, а від другої став першим межи сімдесять иньшими. Сегодня він значним панотцем а брат его професором. Десь в шестій клясї купили вже за свої гроші з лекций і стипендий татови віз, шлиї і конї, а коли сей загостив до них в обтертій мантї, склали ся, купили татови сине футро й шапку з кутасом, так що вертав до дому гейби який управитель дїдичівских маетків. Подібних прикладів безлїч, і ми їх наводимо, щобисьте не так легко запропащували долю ваших дїтий.

Правда, не оден тато таки не годен дати тих двацять левів, та тут знов нехай зглянуть ся й змилосердять ся прочі наші сьвідомі люди. Громада великий чоловік, ану по коронї й запоможіть такого гідного бідака. Брацтва церковні, читалнї, райфайзеньскі каси, шпихлїрі, громадскі каси всї они годні й повинні підпомагати просьвіту, а що они зроблять доброго в себе дома, то стане в помочи для цїлого народу і краю. Тим ми покажемо, що ми не бездушна й темна копиця божих сотворінь, а громада сьвідомих і розумних Русинів-горожан, якій залежить на поступі цїлого руского народу на Буковинї.

Ми й так стоїмо ще позаду, не в порівнаню до буковиньских Нїмцїв, а найби

до Волохів, подібних до нас співмешканців Буковини. Они то мають вже понад 700 учеників латиньских шкіл, ми лиш 300. З сего вже видко, як ми кождого ученика щадити мусимо, аби хоть до половини подібними бути до Волохів, і хоть половину становиск заняти, які они займуть. А відомо вам, як нам тяжко бев своїх судиїв, панотців, нотарів, і иньших урядників. Свій як не заплаче, то хоть скривить ся, і вже лекше й одиниці і цілому народови. Тручаймо кождого ученика наперед, най стане чоловіком, а між тим виборюймо собі другу ґімназию, чи в Вижниці, чи в Кіцмани. Тогди аж зможемо відотхнути, бо та друга ґімназия подвоїть число наших учеників і аж тогди станемо против Волохів, як рівні. Покищо, панове громадо, не будьте байдужні і не закопуйте талану ваших дітий, а учіть їх, учіть!

Що в сьвіті чувати?

Термін скликаня ради державної переложено знов. Писали ґазети, що рада державна збере ся на наради 20., потім 28. січня, а тепер пишуть, що 4. лютого. Покищо відбувають ся дальше наради буджетової комісиї.

Щоби рада державна могла спокійно радити, мусить запанувати згода межи Чехами і Німцями. Тому президент мініїстрів, др. Кербер, скликав на наради представителїв одного народа і другого. Переговори межи ними відбувають ся сими днями, та не знати, чи они до чого допровадять. Обі сторони держать ся твердо своїх жадань, а то Чехи жадають, щоби в їх краю ческа мова була введена у внутрішнім урядованю, а Німцї знов хотять противно, аби ще розширено права німецкого язика і щоби его признано язиком державним.

Внучка нашого цїсаря а донька покійного архикнязя Рудольфа і бувшої архикнягинї Стефанії, по імени Єлисавета, повінчала ся дня 23. січня з дуже богатим німецким маґнатом князем Отоном Віндішґрецом, що є надпоручником в австрийскій армії. Перед вінчанєм підписала архикняжна письмо, котрим зрікає ся в своїм імени і в імени своїх будучих дїтий всяких прав до австрийского престола.

В Росиї видало правительство закон, що позволяє студентам унїверситету лучити ся в ріжні товариства, що мають на цїли образоване, науку і взаїмну поміч і пораду. Та шкода лиш, що надзорцями тих товариств будуть професори і полїция. Студенти здавна домагали ся свободи і можливости поза школою лучити ся і образувати ся і виступали нераз з бурливими домаганями; правительство, приперте студентами, в дечім подало, але рівночасно віддало молодїж під опіку полїциї, щоби дальше придушувати свобідну думку.

В Сербії знов несупокій. Рознесли ся тепер слухи, що 26-лїтний король Александер наміряє зречи ся престола, а сербским королем став би в такім разї 18-лїтний князь Юрій Караґеорґієвич, котрого предки колись княжили в Сербії. Причина, чому король Александер хоче добровільно зречи ся сербского престола, лежить в тім, що він не має і здає ся не може мати дїтий, що его непокоїть. З другого боку має він великі клопоти з своєю державою, бо попала в страшні довги, так що на уплату процентів від них ідуть майже всї державні доходи, тому нема чим платити духовеньство, урядників і офіцирів, а головно нема за що удержувати школи. Тому нарід не може просьвічувати ся й біднїє з дня на день. Всї складають вину на короля, а особливо не любить его військo. Коли би король Александер на правду добровільно зрік ся престола, то діставав би пенсию до смерти.

Не можуть собі Анґличани дати ради з Бурами. Анґлїйский ґенерал Кічинер все ще домагає ся сьвіжих військ, а тут нїгде їх не можна взяти. Тому стара Анґлїя дуже ластить ся коло своїх кольонїй, Австралії і Канади, щоби їй помогли. Через се поїхав анґлїйский престолонаслїдник недавно до Австралії, а тепер вибирає ся до Канади. Там, в місті Винипеґу, будуть его Канадийцї сьвяточно приймати, та чи вишлють своє військo в Африку против Бурів, то ще не знати, бо Канадї й не в голові, щоби Анґлїя побила Бурів. Вправдї Канада рахує ся в склад анґлїйскої дер-

жави, та єї звязь з Анґлією дуже слаба, і вже незадовго Канада буде свобідною державою, зовсїм незалежною від Анґлії, а се саме буде й з Австралією.

А маленький бурский нарід боронить ся з тим більшим завзятєм своїми власними силами. Славний єго ґенерал Девет стремить тепер до того, щоби розярити війну в північнім і східнім Трансвалю. Після певних вістий мають тут находити ся великі склади поживи і оружія. Самих карабінів є тут 50.000, які вислав сюди Кріґер з бельгійских фабрик. До північних і східних сторін Трансвалю наплинули цїлі громади приятелїв бурскої справи з Европи і чекають лиш, щоби Девет явив ся і повів їх до борби.

Великої дружини не мають тепер анї Девет, анї Бота. Та сї, що борють ся під їх проводом, ідуть в огонь з погордою смерти. Хитких, непевних, боязливих так Бота, як Девет, розпустили до дому і задержали при собі лиш тих, яких травить незгашений огонь пімсти за дізнані страти. Цїла бурска армія виносить всего 5.500 людий, але такі зручні, витревалі і завзяті, що годї на цїлім сьвітї випайти подібних вояків.

І Л Я.

Цїкава розмова за правдиве щастє.

В Уфайскім уїздї[1]) жив собі Башкір[2]) Іля. Від тата свого богацтва не унаслїдив. Тато оженив єго і помер по роцї. Цїле майно Ілї складало ся тогди з семи кобил, двох коров і двох десятків овець; але Іля знав господарити і заробляти; від рана до ночи трудив ся він і єго жінка, раньше як всї він схоплював ся а найпізнїйше клав ся до постелї — з року на рік ріс єго маєток. Так пережив Іля в безустанній працї трицять і пять лїт і набув великий маєток.

Коний мав двіста, стопятьдесять штук худоби і тисячу двіста овець. Наймити пасли худобу, служницї доїли кобили і корови, робили куміс[3]), масло й сир. Іля мав всего подостатком і єму завидувала цїла околиця. Люди говорили: Який щасливець Іля, має всего багато, не потребує й вмирати. Значні люди старали ся познакомити ся і жили з ним і приходили гостї з далека, а Іля приймав всїх і угощав їдою і напитком. Хто би й не заглянув до него, для кождого поставив він куміс, чай, варену рибу або баранину. Прийдуть гостї — зараз ріже барана; надійде їх багато, ріжуть кобилу.

Іля мав двох синів і доньку. Подружив і синів і доньку.

Коли був Іля ще бідний, працювали враз з ним, пасли конї і вівцї. Коли-ж забогатїв, почали сваволити, один запивав ся.

Старший згинув в одній бійцї, а молодший, що мав горду тещу, не хотїв вже татови піддавати ся. — Іля мусїв передати єму єго пайку.

Іля дав єму хату й худобу, так що єго маєток поменьшав. Небавом пішла пошесть поміж вівцї і багато їх загибло. Відтак наступив голодний рік — сїна не дописали — богато худоби погибло зимою. А Кірґізи[4]) забрали єму найкрасший кавалок землї. Маєток Ілї зменьшив ся. Тратив чим раз то більше і сили єго малїли, в сїмдесятім роцї дійшов до того, що мусїв продавати кожухи, коверцї, сїдла, а відтак і решту худоби. Тепер не мав вже нїчо і мусїв на старі лїта з жінкою шукати між чужими людьми хлїба. Нїчо єму не лишило ся, кромі одїжи на тїлї і жінка єго Шамшемаґї. Син жив в далеких сторонах, донька померла.

Сусїд Мухамедшах змилосердив ся над обома старушками. Мухамедшах, добряга, не був нї бідний нї богатий і жив в порядку. Пригадав собі на гостинність Ілї і сказав до него:

— Жий при менї, Ілю, з твоєю старушкою. Лїтом працюй, кілько найдеш сили, а зимою обходи кобили, Шамшемаґї нехай доїть кобили і приправляє куміс. Я подам вам їду і одїж, скажіть лиш, чого ще потребуєте, і я вам то дам.

[1]) під российским царем.

[2]) Такий нарід.

[3]) куміс — кобиляче молоко.

[4]) Такий нарід.

Іля подякував сусїдови; і так жив він з своєю жінкою як робітні люди в Мухамедшаха. Зразу йшло тяжко, але відтак привикли і працювали після сил.

З таких робітників мав Мухамедшах хосен. Позаяк старушки самі колись мали власність, то знали кожду роботу, не сидїли дурно і робили як найлїпше. Мухамедшахови було жаль дивити ся власними очима, як такі значні люди так низько впали.

Раз прийшли до Мухамедшаха гостї з далека, і мулла[5]) з ними. Мухамедшах приказав займити барана і зарізати. Іля злупив баранови шкіру, зварив его і поставив перед гостї. Гостї попоїли баранини, напили ся чаю, і попивали куміс. Гостї і господар сидять на мягких диванах, попивають куміс з філїжанок і забавляють ся. Коли Іля впорав ся коло своєї роботи, проминув попри двері. Єго вздрів Мухамедшах і сказав до свого свояка:

— Видїв ти того старушка, що власне промичув? —

— Я видїв. Та що особливого?

— Був найбогатший. Зве ся Іля. Ти мав про него чути?

— Правда, що чув. Єго слава була голосна.

— Єму нїчо не лишило ся, жие при менї як робітник, а жінка его з ним, доїть кобили.

Свояк задивував ся, цмокнув язиком, помахав головою й сказав:

— Щасте котить ся як то колесо: одного здоймає в гору, другого кидає у пропасть. Старушок правда гризе ся?

Хто то знає? Жие тихонько й працює жваво.

На то свояк:

— Можна поговорити з ним? Випитав ся би я про его жите.

— Чому нї? Можна — відповів господар і закликав з хати:

— Дїдику, ввійди, напий ся кумісу, возьми твою стару з собою.

Іля увійшов з своєю жінкою. Привитав ся з гостями й господарем, прочитав молитву і присїв коло дверий; его жінка пішла поза занавіси і сїла коло господинї.

Подали Ілї філїжанку кумісу, він уклонив ся, надпив трошки і поставив філїжанку на стіл.

— Як там, дїдику? — почав свояк. — Тобі відай жаль, коли дивиш ся на нас, і нагадуєш твоє давне жите, як ти був в щастю і тепер жиєш в біднотї.

Всьміхаючи ся сказав Іля:

— Як тобі скажу про щасте й нещасте, то не повіриш. Запитай ся лїпше в моєї старої: що має жінка на серци, то має й на язицї. Она скаже тобі всю правду.

А гість заговорив тамтуди:

— Скажи менї, бабусю, як думаєш о попереднім щастю а теперішнім нещастю?

Шамшемаґі відповіла зпоза занавіси:

— Думаю так: Пятьдесять лїт жила я з старим, ми шукали щастя і не найшли: і аж тепер, більше як від року, коли нам нїчо не лишило ся і як зарібники жиємо, найшли ми правдиве щасте і иньшого не потребуємо.

Над сими словами задивував ся свояк, задивував ся й господар, він відхилив занавісу, щоби поглянути на старушку. А старушка стоїть тут, руки заложені, усьміхає ся, глядить на свого старого, і старий також усьміхає ся. Старушка відзиває ся ще раз:

— Говорю правду, не кажу на глум: пів сотки лїт шукали ми щастя а не найшли, доки були-м богаті; тепер нам не лишило ся нїчо, ми шукаємо хлїба в чужих — і найшли щасте.

— В чім лежить ваше теперішне щасте?

— Як ми були богаті, не було й годинки супокою, ми не могли виговорити ся, на душу погадати, до Бога помолити ся. Кілько було жури! Прийдуть гостї а з ними жура: чим їх угостити, чим їх обдарувати, щоби відтак не злорічили? Коли від'їдуть, глядимо за наймитем — любить вилежати ся, смачнїйше похарчувати — ми-ж стараєм ся наше остерігчи — і так грішимо. Журимо ся, аби вовк не роздер лошака або телятко, аби злодїї нас не обікрали. Ляжеш спати, не мож з жури заснути, аби вівцї не подушили ягнята; серед ночи устає ся; ледви успокоїмо ся, надходить знов жура, як набути

[5]) священник.

доста паші на зиму. Та не лиш се одно — і межи нами не було згоди. Він каже, так се треба робити; ба так треба робити, кажу я — буває гріх і суперека.

Жура йшла за журою, гріх за гріхом, не було щасливої години.

— А тепер?

— Встанемо, то гуторимо в любві і згоді, перечити ся нема над чим, журити ся нема над чим — одну маємо тілько журу, панови послужити; і так працюємо, відповідно нашій силї, радо, щоби пан не мав утрати, а мав зиск. Прийдемо з роботи, є полуденок готовий, є обід готовий, не бракує й кумісу. Як зимно, то гріємо ся коло печи, надягаєм кожух. Є також час виговорити ся, на душу погадати, до Бога помолитт ся. Пятьдесять лїт шукали ми щастя, та аж тепер его найшли.

Гостї засьміяли ся.

Але Іля сказав:

— Не сьмійте ся, братя, тут не ходить о жарт, а о людске житє. Глупі були ми, стара і я, що плакалим над утратою нашого богацтва. Але тепер обявив нам Бог правду; не для нашого розвеселеня, а для вашого спасенія ми еї вам відкрили.

— Розумна се бесїда, — притакнув мулла. Правду говорив Іля. Так стоїть і в Письмі.

Вже не сьміяли ся гостї а задумались. (Переповів Є. С.)

Всячина.

Нові читалнї на Буковинї. За Божою і добрих людий помочею, засновують ся нові „читалнї Рускої Бесїди“ в отсих селах: 1. в Щербівцях, Серетского повіта, заходом отсих основателїв: Юрія Смокота, Івана Шандрюка, Олександра Гринюка, Аксентія Козмея, Митра Смокота Тодерового, Митра Корничука Юрієвого, Івана Антоновича Костевого, Митра Козмея, Тодера Смокота Ілії, Мелетія Фраціяна; 2. в Багнї, Вижницкого повіта. Читалню основують отсї ґазди: Николай Безіньский, Николай Величко, Стефан Прокопюк, Іля Лазорек, Стефан Серґій, Гаврило Величко, Тодер Біляк, Тодер Шешурек, Василь Пердейчук, Прокіп Нестерюк, Григір Нестерюк, Семен Нестерюк, Дмитро Меденюк, Андрій Меденюк і Іван Романюк; 3. в Вікнї, Кіцманьского повіта. Основателями є: Николай Тютюнник, Іван Бажаньский, Николай Черский, Николай Джуран, Михайло Ґерела, Семен Лазорик, Іван Ґелич, Тодер Українець, Тодер Ґнип, Олекса Похолок, Василь Бабюк, Олекса Ткачук, Василь Пушкедра, Іван Стефюк, Дометій Олексюк і иньші, всїх 21; 4. в місточку Кіцмани, заходом начальника Дмитра Бажана, лїкаря дра Воєвідки і двацятьох ґаздів; 5. в Онутї над Днїстром, Кіцманьского повіта, заходом Стефана Костинюка і товаришів. Помагай Боже до сьвітла, до правди!

Аґенция „Днїстра“. Прошу помістити у нашій дорогій ґазетї „Руска Рада“ відомість нашим братям читателям, що я 8. грудня 1901 приняв аґенцию товариства взаїмних обезпечень „Днїстер“ у Львові, і то на Жадову, Станівцї великі і малі, Волоку, Комарівцї і Слободзїю-Комарівцї.

Звертаю ся до Вас, всч. отцї духовні, вп. учителї, уряди громадскі і старшини читалень з уклінною просьбою о поперте моеї аґенциї, а також і Ви, братя читалники і Ви братя селяни, обезпечайте свої маетки тілько в нашім рускім товаристві „Днїстер“, бож то прецїнь одиноке наше рідне товариство обезпечень. Оно підчас пожежи виплачує цїлковито відшкодоване. Не слухайте чужих аґентів, що затягають Вас до пустих товариств обезпечень. Також старайте ся і Ви, братя читалники, і в своїй громадї мати своїх аґентів ассекурацийних, бож то не є велика річ бути аґентом, тілько написати до дирекциї „Днїстра“ а дістанете друксорти. З них навчите ся інструкциї аґенцийної, порозумієте статута, тарифу премій, обіжники, міряти і обраховувати будинки, виготовляти внесеня і Ви уже аґент, як треба. Не годуймо нашою працею чужі народи і жидівских аґентів; ану, братя, до дїла, щоби в часї нещастя не простягати руки за прошеним крайцаром. Не жалуйте тих пару марних корон на рік, а будете безпечно днувати й ночувати. О близші відомости удавайте ся до мене.

Аґенция взаїмних обезпечень „Днїстер“ в Жадові, на Буковинї.

Михайло Ткачук.

З Жадови пишуть до нас: З причини слабости нашого панотця Гїмена, відправляли у нас о. Захаровский із Лукавця богослужене і водосвятіє, почім як звичайно, нас кілька членів пішли до читальнї прочитати ґазети; а наша читалня близько коло церкви. Нараз чуємо, а то йде панотець до читальнї, враз з епітропами, і співає милий наш тропар йорданьский. Відтак покропив сьвятою водою дім читальняний, повінчував нас із сьвятим Йорданом і запитав ся нас, кілько маємо членів читальнї, а кілько каси. Кажемо, є 70 членів каси, а панотець: „Дай Боже, аби нарік було 700!“ Дякуємо Вам, отче, що Ви наш дім не обминули так великого сьвята, таже ми уже 7 років під церквою сидимо, але у нас нїхто ще сьвятою водою не кропив! Нам здавало ся, що то Ісус Христос межи нас зійшов. Наш панотець також добрі, але уже слабі, уже нема кому правити службу. Ми би раді тому, аби надали нашому панотцеви молодого помічника, але Русина, в нас було би добре й єму і нам з ним.

Сегорічна незвичайно тепла зима належить певно до виїмкових. Звичайно в сю пору бувають найбільші морози. Пригадуємо собі, що в січни 1871 р. було одного дня аж 31 степенів морозу, а сего року було 26. с. м. 3 степенї тепла. Але такі теплі зими зовсїм не належать до тих, котрих би люди ще не запамятали. Були навіть і ще теплїйші, хоть їх, що правда, і найстарші теперішні люди не запамятали. За то запамятала їх істория. Так на пр. була зима в роцї 584 у Франциї так тепла, що там вже в січни рожі цвили. Також у Франциї р. 1186 цвили в січни дерева, а в маю були вже овочі. Р. 1427 була зима в середній Нїмеччинї так тепла, що жито вже в мартї сипало ся. З початком цьвітня настала була студїнь, а людий взяв був великий страх, що засїви вимерзнуть; тимчасом потеплїло знов і був урожай. 1596 р. було в Франциї в цьвітни лїто, в маю осїнь, а зима в червни. В лютім 1622 р. у Франциї цвили дерева, а в Нїмеччинї була така студїнь, що треба було палити в печи цїлу днину. Зима з 1823 на 1824 була в цїлій північній Европі дуже тепла, але були великі бурі і зливи, а в Росиї з початком лютого були страшні морози. Та от тепер власне, з кінцем січня, притискають вже й у нас морози.

Як жиди богатїють. В галицкім селї Синяві занимав ся довгі лїта жидок Блавштайн перепродажею землї. Та професия его йшла зле, так що лиш від біди годував 8 дїтий. Але від осьми лїт, як люди почали йти в Америку, интерес жидка значно поправив ся. Небавом почала ся парцеляция двірского маєтку і Блавштайн був правою рукою; та відай йшло щось не ретельно, бо відсидїв в інквизиті майже 10 місяцїв, та відтак вийшов на волю. Сегодня той Блавштайн, що випровадив близько 70 родин наших людий в Америку, має вже власних 80 фалеч чорнозему, а его бахури, що фошкали ся селом напів голі, кажуть називати себе паничами. Крім сего має Блавштайн 40.000 зр. готівки. Сими місяцями купив він 11 господарств, котрих властителї пішли в Америку. Сї господарства відпродує він зараз, заробивши на них значні суми. Нїкого другого не допускає до сего интересу, бо то его монополь. Кілько таких Блавштайнів межи нами!

В Луках у читални засїв собі ученик Василько Лабюк коло стола і написав до „Рускої Ради“ цїлий лист, правда, ще не дуже то штудерний, та радість наша велика, бо раз видко, як нарід наш, особливо молодїж, тягне ся до просьвіти, а відтак, як відвертає ся від піяньства, нещастя нашого народу. „Держіть ся“ — пише Василько — „православні Русини, купи, то й з нас будуть колись люди. Робім так, як научає нас „Руска Рада“, тягнїм ся до неї як бжоли до улїя. У нашім селї Луках над Днїстром зайшов якось оден господар з книжочкою о тверезости до — коршми. Цари повна коршма, люди цїдять сивуху, жидівскі пейси ходором ходять коло шинквасу.

Господар утворив книжочку, тай піднесеним голосом почав читати: — Спамятайте ся, люди добрі! Не пийте того трійла,

бо оно відбирає вам здорове, маєток і славу. Дивіть ся на жида, він не пє і має ся добре. Жиє з нашої дурноти. Привезе 10 вадер горівки, 15 вадер насипле води, додасть галуну, а дурний ґой платить гроші. А відтак той галун его пече, в середині болить, голова болить, а чорт бехкає піяка під жидівску лаву і ґвавтує там як безрога... Піяки в коршмі лиш видивили ся на читальника, жид скочив і хотів его витрутити з коршми, та він сам пішов собі повільним ходом. Завтра, каже, прийду до вас знов у гості!" — Кажіть самі, люди добрі, не радувати ся нам над таким школяриком Васильком?

† **Александер Вольский**, ученик VIII-ої кляси ґімназияльної в Чернівцях, помер сеї середи по тяжкій грудній недузї. Покійник був сином бідної вдови, та пильностию і витревалостию не лиш перейшов цїлу ґімназию як емінентист, але отримував власною працею себе і численну родину. Та тяжка праця зломила его і загнала до гробу. Покійник визначав ся руским патріотизмом і мав дар горнути около себе молодих товаришів; був також вправним діріґентом в сьпіві, тогід ще управляв хором руских учеників на Шевченківскім поранку в І. ґімназиї так зручно і докладно, що вся публика була очарована хоральними продукциями рускої молодїжи. В Вольскім ми втратили велику силу, він мав бути окрасою буковиньскої Руси. Земля ему пером і вічна память.

Подає ся отсим до відомости, що старшина читалнї „Рускої Бесїди" в Балківцях скликає свої члени на загальний збір, котрий відбуде ся дня 9. лютого 1902 в недїлю о 2-ій годині пополудню в домі господаря Василя Коропки, де й читалня уміщена, з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворене збору. 2. Справоздане з дїяльности каси і бібліотеки. 3. Радженє над заложенем каси райфайзеньскої для громади Балківцї. 4. Вільні внесеня. 5. Вибір нового видїлу.

За видїл читалнї „Рускої Бесїди": Ілаш Єремчук бібліотекар, Івон Коропка заступник голови.

Балківцї, дня 26. січня 1902.

Епітропи церковні. На гр. вост. консисторию нарікають з деяких сїл парафіяни, що вона ще перед роком вибраним епітропам церковним до тепер не виставила декретів. Що мають парафіяни з Балківцїв казати, що вже далї рік минає, як послїдний чинний епітроп церковний умер, і церква все ще без епітропів. З церкви пропадають сьвічки й ручники, а на решті на саме різдво якісь ще не вислїджені злодії церковну касу обікрали, тай нїхто не знає докладно, кілько тих гроший пропало. Кажуть, що була не мала сума, бо одна скринька була повна а й друга доповняла ся. Писало ся дві жалобі і ходила сїльска депутация до консисториї, але до тепер безуспішно. На сїй дорозї просять парафіяни о запоряджене вибору нових епітропів церковних в Балківцях.

Православний.

І жидок зловив ся на вудку. Вповідають, що давними часами наш нарід грав, а жидок навіть в терню танцював. Тепер настав вже иньший час, сьвіт, як то кажуть, перевернув ся. Жиди грають, а ми танцюємо, але все таки часом трафляє ся, що жидок дасть ся зловити, бо жиди всї справи житя, о котрих жадного понятя не мають, зачипають, щоби себе збогатити, а мужика використати. От притрафив ся такий случай: В недїлю 25. с. м. прибув до села Камени аґент жидок, щоби натрутити людям свої січкарнї за дорогі гроші. Люди жадали січкарнї з 5 ножами, але жидок в своїй зарозумілости кпив з них і казав, що таких нема. І казав, положивши 40 корон на стіл, най хтось положить тілько 4 коронї, а як найде ся де така січкарня, то его 40 корон пропали. Люди, хотячи, не хотячи дали в треті руки 4 коронї і залїжка готова. Показали жидкови січкарню з 5 ножами і так програв жид.

Відповідь „Рускої Ради."

Громадянин з Кабина. „Кабиньский зух" буде поміщений в слїдуючім числї. І л я р. К р и в о х. в Г л ї б о ц ї. Така річ не належить до ґазети, а ви за свою кривду упоминайте ся в суді.

Видає Товариство „РУСКА РАДА". За редакцию відповідає ВОЛОДИСЛАВ СЕКЕРСКИЙ.
З друкарнї „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом В. Секерского.